

Nr 205

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om investeringsavgift för år 1956, m. m.; given Stockholms slott den 7 oktober 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om investeringsavgift för år 1956; samt
- 2) förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1956 (särskild investeringsavgift).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas en redogörelse för det ekonomiska läget. Av redogörelsen framgår att en skärpning av den internationella konjunkturen skett under år 1955. Inom det svenska näringslivet konstateras expansiva tendenser framför allt i fråga om företagens investeringar och i avseende å förvärv av varaktiga konsumtionsvaror, särskilt bilar. Då en fortsatt restriktivitet i den ekonomiska politiken på grund härav finnes ofrånkomlig, föreslås i propositionen att de avgifter på investeringar inom rörelse och jordbruk samt i motorfordon som tidigare beslutats för 1955 även skall uttagas på investeringar som äger rum 1956. För de nya avgifterna föreslås skola gälla i huvudsak samma bestämmelser som för 1955 års avgifter.

Förslag
till
förordning om investeringsavgift för år 1956

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som under det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1957 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlægga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlægga investeringsavgift.

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas partihandelsbolag och detaljhandelsbolag, som avses i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954, Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska lagerhusaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet under förutsättning att bolaget eller föreningen icke driver byggnadsverksamhet. Från avgiftsskyldighet frikallas vidare föreningar och bolag som avses i 24 § 3 mom. kommunalskattelagen samt vidare folketshusförening, folkparksförening och annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal ävensom annan i ideellt syfte verksam organisation, som tillhandahåller dylik lokal.

2 §.

Till sådan investering inom förvärvskällan *jordbruksfastighet*, som föranleder uttagande av investeringsavgift (avgiftspliktig investering), hänföres

a) i fråga om byggnad:

ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad till den del densamma användes för annat ändamål än bostadsändamål; samt

b) i fråga om maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier med en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende eller efter utarrendering under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsavgift uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkställts under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts eller jordbruk övertagits efter utarrendering.

3 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *annan fastighet* hänföres

a) i fråga om fastighet med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner, som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering; samt

b) i fråga om sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad ovan i denna paragraf sägs skall gälla allenast under förutsättning att fastigheten i den del, där investeringen gjorts, är upplåten till användning i rörelse, som bedrivs av någon med vilken den som bekostat investeringen måste anses vara i intressegemenskap, därvid tillika skall gälla att såsom avgiftspliktig investering skall anses vad som av investeringen är att hänföra till nyss angiven del av fastigheten. Vidare skall iakttagas att investeringsavgift icke skall uttagas, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaderna och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse.

4 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *rörelse* hänföras

a) i fråga om för stadigvarande bruk i rörelse avsedd fastighet eller i och för rörelsen förhyrd eller eljest disponerad fastighet, med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering;

b) i fråga om sådana maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda döda inventarier ävensom sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll; samt

c) i fråga om naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, m. m.:

sådan investering som avser fyndighetens exploaterande till den del kostnaden för investeringen icke vid inkomsttaxeringen omedelbart avdragits såsom kostnad i den löpande driften.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk, eller då fråga är om sådan investering antingen i utomlands belägen filial till här i riket bedriven rörelse eller ock i och för fullgörande av entreprenadåtaganden i utlandet, som verkställt av härstädes till statlig inkomstskatt skattskyldig person.

5 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar 200 procent av uppbyggnadsersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången eller — då fråga är om tillgång som gått förlorad genom brand, haveri eller liknande anledning och försäkringsskydd icke till någon del förelegat — 200 procent av anskaffningskostnaden.

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Vidare skall som avgiftspliktig investering icke anses förvärv av personbil, sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil vilkens tjänstevikt icke överstiger 1 800 kilogram eller sådan motorcykel för vilken registreringskyldighet föreligger. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses sådant förvärv av egendom, varom förmåles i 7 § första eller andra stycket förordningen den 21 maj 1954 om fondskatt.

För den som yrkesmässigt bedriver fiske skall investering i fartyg och andra för fisket avsedda inventarier, som helt eller så gott som uteslutande användes i sådan rörelse, icke anses såsom avgiftspliktig investering. Vad nu sagts skall dock ej gälla investering i fartyg med bruttodräktighet överstigande 100 registerton.

6 §.

Avgiftspliktig investering inom förvärvskällorna jordbruksfastighet, därest inkomsten därav icke beräknas efter bokföringsmässiga grunder, och annan fastighet skall anses hava verkställt, då den av investeringen föranledda utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum, dock att förvärv av byggnad skall anses hava skett det beskattningsår då kontrakt om köpet undertecknats.

Beräknas vid inkomsttaxeringen inkomst av förvärvskälla efter bokföringsmässiga grunder, skall avgiftspliktig investering anses föreligga, då kostnaden för investeringen enligt allmänt vedertagen köpmannased bort i räkenskaperna upptagas såsom omkostnad eller på konto för färdigställda eller levererade tillgångar.

7 §.

Investeringsavgift skall — med undantag som i andra och tredje styckena sägs — beräknas på grundval av kostnaden för avgiftspliktig investering. Har för sådan investering använts virke, som uttagits ur egen fastighet, eller tillgång, som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall i investeringskostnaden inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde.

Har vid sådant förvärv av tillgång, som utgör avgiftspliktig investering,

såsom likvid eller dellikvid lämnats annan likartad tillgång, skall såsom investeringskostnad anses allenast mellanskillnaden.

När fråga är om avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan jordbruksfastighet, skall som investeringskostnad anses allenast belopp, varmed reparationskostnaden överstiger en procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående jordbruksvärdet eller — därest i jordbruksvärde ingående värde å skogsmark uppgår till minst femtio procent av jordbruksvärdet — sistnämnda värde efter avdrag för skogsmarksvärdet. Beträffande avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan annan fastighet, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av den del av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde, som belöper å sådan del av fastigheten som är upplåten till användning i rörelse på sätt i 3 § sägs. Avser avgiftspliktig investering reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan rörelse, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde.

Investeringskostnad för reparationer skall beräknas gemensamt för samtliga fastigheter inom varje särskild förvärvskälla.

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, beräknade på sätt i denna paragraf sägs, utgör den avgiftsskyldiges till investeringsavgift uppskattade investeringskostnad.

8 §.

Från uppskattad investeringskostnad avdrages ett belopp av 20 000 kronor. Vad härefter återstår utgör avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

9 §.

Beträffande handelsbolag, kommanditbolag, enkelt bolag, i 53 § 2 mom. kommunalskattelagen avsett rederi och s. k. gruvbolag gäller, att avgiftsbelagd investeringskostnad beräknas för företaget såsom sådant. Investeringsavgift påföres däremot de särskilda delägarna, envar med belopp som på honom belöper.

Äkta makar äro enligt denna förordning att anse som av varandra oberoende avgiftsskyldiga.

10 §.

Investeringsavgiften utgör tolv procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

11 §.

Taxeringsförrordningens bestämmelser angående taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efter rättelse med avseende å taxering till investeringsavgift.

12 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga in-

vesteringar för en kostnad överstigande sammanlagt 20 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av riksskattenämnden fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 20 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sågs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlægga sådan avgift.

2 mom. Företag, som i 9 § första stycket avses och som jämlikt bestämmelserna i 1 mom. har att avgiva deklaration, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklaration som nyss sagts, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av för företaget beräknad avgiftsbelagd investeringskostnad.

3 mom. Annan än den, som är uppgiftspliktig på grund av bestämmelserna i 1 eller 2 mom., är pliktig att efter anmaning, inom tid som i anmaningen anges, avgiva deklaration som i 1 mom. sägs, dock att detta ej gäller den som enligt 1 mom. tredje stycket är undantagen från deklara-tions-skyldighet.

4 mom. Efter anmaning är envar, som enligt bestämmelserna i 1—3 mom. är skyldig avgiva deklaration, pliktig att i den omfattning, som i anmaningen anges, meddela för taxering till investeringsavgift erforderliga uppgifter utöver dem, som lämnas i deklara-tions-formuläret.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till investeringsavgift skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall, beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan, den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljden för underlåtenhet att avlämna självdeklaration inträda endast därest den avgiftsskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 2 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter, varom förmäles i 34 § samma förordning, äga motsvarande tillämpning.

13 §.

Taxering till investeringsavgift sker i den kommun, där den avgiftsskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt, och verkställas av vederbörande taxeringsnämnd.

Därest taxeringsnämnd, på grund av att deklaration för taxering till investeringsavgift trots anmaning icke avgivits eller att utredning icke kunnat verkställas, beträffande viss avgiftsskyldig underlåtit att verkställa taxering till investeringsavgift eller åsatt taxering, som av nyss angiven grund kan antagas vara felaktig, åligger det taxeringsnämndens ordförande att senast den 15 juni eller, såvitt angår Stockholm, den 30 juni under taxeringsåret lämna vederbörande taxeringsintendent skriftligt meddelande härom. Har länsstyrelsen medgivit utsträckning av den tid, inom vilken taxeringsnämnds arbete skall vara avslutat, må länsstyrelsen jämväl förordna om utsträckning av tiden för lämnande av ifrågavarande meddelande.

Taxeringsintendent samt medlem av prövningsnämnd må jämväl efter utgången av taxeringsåret framställa yrkande angående taxering till investeringsavgift.

14 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den anknyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling, som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklaration.

15 §.

För taxering till investeringsavgift må granskning av avgiftsskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten verkställas. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

16 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till investeringsavgift skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande av att besvärsrätt tillkommer den avgiftsskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Äro för viss avgiftsskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, böra besvären prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till investeringsavgift.

17 §.

Har avgiftsskyldig i uppgift eller upplysning, avgiven till ledning vid taxering till investeringsavgift, lämnat oriktigt meddelande i avseende å förhållande, som icke varit av allenast oväsentlig betydelse för taxeringen, samt har meddelandet följts och har därigenom föranletts att den avgiftsskyldige icke blivit taxerad till investeringsavgift eller blivit för lågt taxerad till sådan avgift, skall han eftertaxeras till investeringsavgift att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits statsverket.

Föreligga sådana omständigheter, som i föregående stycke sägs, och kan på grund av vad sålunda och i övrigt förekommit antagas att av den avgiftsskyldige lämnade uppgifter icke varit av beskaffenhet att kunna läggas till grund för en riktig taxering, skall han eftertaxeras till investeringsavgift att utgå med det belopp, som undandragits statsverket genom att en riktig taxering tidigare icke åsatts.

Vad ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning, om avgiftsskyldig, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning.

Eftertaxering må icke ske med mindre fråga därom prövats av beskattningsnämnd inom fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort av beskattningsnämnd i första instans verkställas. Har den avgiftsskyldige avlidit, åsättes taxeringen hans dödsbo, dock att sådan taxering icke må ske med mindre fråga därom prövats av beskattningsnämnd inom två år efter utgången av det kalenderår, under vilket bouppteckning efter honom blivit ingiven för registrering.

18 §.

Har någon i samband med investering, som i 2—4 §§ sägs, vidtagit åtgärd, som kan antagas hava tillkommit i syfte att undgå eller erhålla lindring i taxering till investeringsavgift, skall taxering åsättas som om dylik åtgärd icke vidtagits.

19 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

20 §.

Uppbördsförordningens bestämmelser angående statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar gälla beträffande investeringsavgift, dock att sådan avgift icke skall upptagas å debetsedel avseende preliminär skatt.

21 §.

Av taxeringen till investeringsavgift föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

22 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Vad i punkt 4 av övergångsbestämmelserna till förordningen den 11 februari 1955, nr 19, stadgats angående samma förordnings tillämplighet i vissa fall vid 1957 års taxering skall därvid upphöra att gälla.

I samband med ikraftträdandet av denna förordning skall följande iakttagas.

1. Till avgiftspliktig investering hänföres icke förvärv av byggnad, därest kontrakt om köpet undertecknats senast den 15 januari 1955 och ej heller sådan investering i fastighet, för vilkens utförande byggnadstillstånd meddelats senast nämnda dag, därvid med byggnadstillstånd i förevarande sammanhang avses annat tillstånd än sådant som lämnats för fortlöpande reparations- och underhållsarbeten. Vidare skall icke som avgiftspliktig investering anses inventarieförvärv, därest leverans skett eller skriftligt avtal om leverans träffats senast den 15 januari 1955.

2. Är fråga om avgiftspliktig investering i form av grundförbättring å fastighet, ny-, till- eller ombyggnad eller reparation och underhåll av byggnad, förbättringsarbete å inventarier eller arbete avseende exploatering av naturtillgångar, skall allenast den del av kostnaden för investeringen, som är hänförlig till arbeten utförda efter den 15 januari 1955, medtagas vid bestämmandet av uppskattad investeringskostnad.

3. Har någon på grund av omläggning av räkenskapsår antingen icke taxerats till inkomstskatt år 1957 eller nämnda år taxerats till dylik skatt för ett beskattningsår, som omfattar kortare tid än tolv månader, eller har någon, likaledes på grund av omläggning av räkenskapsår, åren 1956 och 1957 taxerats till dylik skatt för beskattningsår, som sammanlagt omfattat kortare tid än tjugufyra månader, skola bestämmelserna i denna förordning äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande investeringar under beskattningsår, vari ingår kalenderåret 1956 eller del därav och för vilket taxering sker år 1958 eller 1959.

Förslag

till

förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1956 (särskild investeringsavgift)

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För förvärv av personbil, av sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil vilkens tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram eller av motorcykel skall under tid, som angives i 2 §, till staten erläggas särskild investeringsavgift i enlighet med vad nedan sägs.

I denna förordning användas uttryck och begrepp i samma betydelse som i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648).

2 §.

Särskild investeringsavgift enligt denna förordning skall utgå,

a) då ansökan om fordonets upptagande i eller överförande till bilregister inkommit till länsstyrelsen efter den 31 december 1955 men före utgången av år 1956; och

b) då anmälan till bilregister om övergång till ny ägare av i registret upptaget fordon från denne inkommit till länsstyrelsen inom tid som nyss angivits.

Har ansökan eller anmälan, som ovan sagts, enligt vägtrafikförordningen bort göras senast före utgången av år 1956 men har den icke verkställts eller verkställts först efter utgången av nämnda år, föreligger ock skyldighet att erlägga avgift.

3 §.

Oaktat vad i 2 § sägs skall särskild investeringsavgift ej utgå

a) därest anmälan om övergång till ny ägare av i bilregister upptaget fordon föranletts av att äganderätten till fordonet övergått genom arv eller testamente eller ock genom bodelning eller eljest på grund av giftorätt;

b) därest innehavare av saluvagnslicens gör anmälan, varom i 17 § 3 mom. andra stycket vägtrafikförordningen förmåles;

c) därest innehavare av saluvagnslicens i annat fall än som vid b) sägs inom i vägtrafikförordningen föreskriven tid gör anmälan om eget förvärv av i bilregister upptaget fordon, vilket inom tre veckor efter förvärvet ånyo övergått till ny ägare, som samtidigt gör anmälan om sitt förvärv;

d) därest anmälan om övergång till ny ägare av i bilregister upptaget fordon göres inom i vägtrafikförordningen föreskriven tid samt åtföljes av sådan i 19 § samma förordning omförmäld anmälan, vilken föranleder fordonets överförande från bilregistret till bilreservregistret eller fordonets avförande ur bilregistret;

e) därest ansökan avser överförande till bilregister av reservregistrerat fordon, som den 31 januari 1955 fanns intaget i bilreservregistret och vars ägare är antingen densamme som nämnda dag fanns antecknad såsom fordonets ägare eller ock någon som bekommit fordonet efter denne genom fång som vid a) sägs;

f) därest ansökan avser upptagande i bilregister av i utlandet registrerat fordon, som den 31 januari 1955 fanns intaget i vederbörande utländska register och vars ägare är antingen densamme som nämnda dag däri fanns antecknad såsom fordonets ägare eller ock någon som bekommit fordonet efter denne genom fång som vid a) sägs;

g) därest ansökan avser överförande till bilregister av reservregistrerat fordon, som efter den 31 januari 1955 upptagits i bilreservregistret utan att fråga därvid varit om fall som vid d) sägs och vars ägare är antingen densamme som omedelbart före fordonets upptagande i bilreservregistret fanns antecknad såsom fordonets ägare eller ock någon som bekommit fordonet efter denne genom fång som vid a) sägs; eller

h) därest ansökan avser införande i annat läns bilregister av registrerat fordon, vars ägare är antingen densamme som finnes antecknad såsom fordonets ägare i det bilregister, där fordonet är registrerat, eller ock någon som bekommit fordonet efter denne genom fång som vid a) sägs.

Har någon förvärvat fordon och har detta därefter övergått till ny ägare, som antingen den 31 januari 1955 fanns såsom sådan antecknad i bilregister eller bilreservregister eller ock enligt övergångsbestämmelse till förordningen den 11 februari 1955 (nr 21) om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift) icke varit skyldig erlägga däri stadgad avgift, vare ej heller den förre ägaren skyldig erlägga avgift, även om han underlåtit att om sitt förvärv göra vederbörlig anmälan.

Vidare skall från denna förordnings tillämpning sådant fordon vara undantaget, som är frikallat från skatteplikt enligt 2 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobils katt eller enligt övergångsbestämmelsen till förordningen den 28 september 1951 (nr 654) angående ändrad lydelse av 1, 2 och 5 §§ nyssnämnda förordning den 2 juni 1922, nr 260.

4 §.

Skyldig att erlägga särskild investeringsavgift enligt denna förordning är den, vilken enligt vägtrafikförordningen har att göra ansökan eller anmälan som i 2 § avses.

Avgiften skall inbetalas till länsstyrelsen i samband med ansökan eller anmälan som nyss sagts. Har så ej skett, skall länsstyrelsen omedelbart förordna om avgiftens uttagande. Om tidpunkten för inbetalning av avgift i fall, då ansökan eller anmälan underlåtit, förordnar Kungl. Maj:t.

Beträffande invalidfordon, för vilket avgiftsfrihet enligt 3 § sista stycket ifrågasättes, skall gälla vad Kungl. Maj:t därom förordnar.

5 §.

1. För fordon av 1955 eller senare års modell skall beträffande beloppet av den särskilda investeringsavgiften gälla följande.

Avgiften beräknas för *personbilar och lastbilar* till det antal kronor, som motsvarar 75 procent av det tal vilket anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kilogram. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kilogram skall därjämte tillägg göras med 100 kronor för varje fullt femtiotal kilogram, varmed tjänstevikten överskjuter 1 600 kilogram. Avgiften avrundas i förekommande fall till närmast lägre tiotal kronor.

För *motorcyklar* utgör avgiften 150 kronor därest fordonets tjänstevikt ej överstiger 75 kilogram, 200 kronor därest tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kilogram samt eljest 300 kronor.

2. För fordon av 1954 eller tidigare års modell utgör avgiften:

för 1954 års modell	90	procent	av	belopp,	uträknat	enligt	1. ovan
» 1953 » »	80	»	»	»	»	»	»
» 1952 » »	70	»	»	»	»	»	»
» 1951 » »	60	»	»	»	»	»	»
» 1950 » »	50	»	»	»	»	»	»
» 1949 » »	40	»	»	»	»	»	»
» 1948 » »	30	»	»	»	»	»	»
» 1947 » »	20	»	»	»	»	»	» ; samt
» 1946 eller tidigare års modell	10	procent	av	belopp,	uträknat	enligt	1. ovan.

Avgiften avrundas i förekommande fall till närmast lägre tiotal kronor.

3. Skall avgift beräknas för fordon, beträffande vilket årsmodell icke kan angivas, skall så anses som om fordonet är av det års modell då fordonet första gången registrerades.

4. Äro två eller flera i bilregister eller bilreservregister antecknade såsom ägare till fordon och överlåter någon av dessa sin äganderättsandel, skall vid ansökan eller anmälan, som i 2 § avses, för förvärvet avgift utgå med allenast så stor del av det enligt 1. eller 2. ovan uträknade beloppet, som motsvarar antingen den andel, vilken enligt anteckning i registret, verkställd i samband med införandet däri av de förutvarande ägarnas namn, tillhört överlåtaren, eller ock, om sådan anteckning ej finnes, hans andel efter huvudtalet.

6 §.

I fråga om besvär över beslut rörande avgift jämlikt denna förordning skall i tillämpliga delar gälla vad om automobils katt är i motsvarande hänseende stadgat.

Har avtal om förvärv av fordon kort tid efter förvärvet hävts, återgått eller blivit ogiltigt eller föreligga eljest särskilda omständigheter samt framstår det såsom stridande mot grunderna för denna förordning att uttaga särskild investeringsavgift enligt förordningen, äger Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer medgiva befrielse från eller återbäring av avgiften.

7 §.

De ytterligare föreskrifter rörande debitering, uppbörd och indrivning m. m., som erfordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956; dock att särskild investeringsavgift enligt denna förordning icke skall utgå, då ansökan eller anmälan, som i 2 § sägs, avser förvärv beträffande vilket förordningen den 11 februari 1955 (nr 21) om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift) skall tillämpas.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 oktober 1955.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *fortsatt avgiftsbeläggning av investeringar inom rörelse och jordbruk ävensom i motorfordon* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Som ett led i statsmakternas investeringsbegränsande åtgärder beslöts vid vårsessionen av innevarande års riksdag, på grundval av propositionen nr 36 och bevillningsutskottets betänkande nr 5, att avgift skall uttas för vissa år 1955 verkställda investeringar. Enligt beslutet utgår investeringsavgift med 12 procent å kostnaden för investeringar som göres av rörelseidkare och jordbrukare (i det följande benämnd allmän investeringsavgift). Vidare uttas en särskild investeringsavgift, ungefärligen motsvarande 10 procent av anskaffningskostnaden, vid förvärv av personbilar, vissa mindre lastbilar och motorcyklar. I fråga om de bestämmelser som gäller för de olika avgifterna må här allenast anmärkas följande.

Om den allmänna investeringsavgiften stadgas i *förordningen den 11 februari 1955 (nr 19) om investeringsavgift för år 1955*. Avgiftsplikt föreligger enligt 1 § för fysisk eller juridisk person, som under det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1956 verkställt investering av i förordningen angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlägga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla. Från avgiftsskyldighet frikallas bl. a. vissa statliga företag, samt aktiebolag och ekonomiska föreningar, däri kommun äger mera än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet under förutsättning att bolaget eller föreningen icke bedriver byggnadsverksamhet. Genom särskilda bestämmelser har tillsetts att bostadsbyggandet inte träffas av investerings-

avgift. Ytterligare undantag från avgiftsplikten stadgas i 5 §, som bl. a. avser investeringar, för vilka statligt bidrag, statligt lån eller statlig lånegaranti erhållits, samt ersättningsanskaffning i anledning av brand och därmed jämförliga händelser. Allmän investeringsavgift utgår inte heller för motorfordon som omfattas av den särskilda investeringsavgiften för sådana fordon.

Vilka investeringar som är avgiftspliktiga anges i 2—4 §§.

Inom förvärvskällan jordbruk omfattar avgiftsplikten i huvudsak ny-, till- eller ombyggnad av ekonomibyggnader, vissa kostnader för reparation och underhåll av ekonomibyggnader, nyuppsättning och ersättningsanskaffning av maskiner och andra döda inventarier samt förbättringsarbeten å sådana inventarier. Från avgiftsplikt undantas förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk, nyuppsättning under samma år som jordbruk övertagits samt liknande förvärv.

Beträffande rörelseidkare är i stort sett samma investeringar avgiftspliktiga. Därjämte utgår avgift vid förvärv av byggnad, grundförbättring å fastighet samt exploateringsarbeten avseende gruvor och liknande. Avgiftsplikten vid investeringar i annan fastighet kompletterar avgiftsplikten för rörelseidkare i sådana fall då intressegemenskap föreligger mellan en rörelseidkare och den som gjort investeringen.

I 6 § anges när en investering skall anses vara utförd. För jordbrukare, som deklarerar efter den s. k. kontantprincipen, anses en investering ha skett, då utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum. Beträffande rörelseidkare samt jordbrukare, vilkas inkomster beräknas efter bokföringsmässiga grunder, anses avgiftspliktig investering föreligga då kostnaden för investeringen enligt allmänt vedertagen köpmannased bort i räkenskaperna upptas såsom omkostnad eller på konto för färdigställda eller levererade tillgångar. I propositionen anmärktes i anslutning till stadgandena i 6 §, att dessa medför att effekten av lagstiftningen i viss mån upphör under senare delen av beskattningsåret. Påbörjas t. ex. uppförandet av en byggnad under år 1955 men avslutas arbetet först efter detta års utgång, utgår således inte avgift. Liknande är förhållandet med fartyg eller maskiner med långa leveranstider. Härav följer att den investeringsbegränsande effekten — under förutsättning självfallet, att någon avgift för investeringar under år 1956 ej uttages — upphör i viss omfattning under senare delen av 1955 och under tiden fram till årets utgång alltmer uttunnas.

Av 7, 8 och 10 §§ framgår, att investeringsavgift utgår med 12 procent av sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar, sedan därför dragits ett avgiftsfritt bottenbelopp av 20 000 kronor. Investeringsavgiften utgör sådan speciell skatt, för vilken avdrag får njutas vid inkomsttaxeringen.

Taxering till investeringsavgift för år 1955 sker enligt 11—21 §§ efter särskild deklaration i samband med 1956 års inkomsttaxering och i huvudsak efter de för inkomsttaxeringen gällande reglerna.

Bestämmelserna om den särskilda avgiftsbeläggningen vid förvärv av motorfordon innefattas i *förordningen den 11 februari 1955 (nr 21) om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift)*.

Enligt 1 § omfattar förordningen personbilar, vissa mindre lastbilar — nämligen sådana med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustade lastbilar vilkas tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram — samt motorcyklar.

I 2 § anges de fall, då avgiftsbeläggning ifrågakommer. Huvudprincipen är här, att alla nya fordon, som tas i bruk, skall avgiftsbeläggas samt att avgift jämväl skall utgå, då ett begagnat fordon, som användes i trafik eller efter avställning återinsättes i trafik, byter ägare. Avgift skall sålunda uttagas *dels* när någon ansöker om att ett tidigare inte registrerat fordon skall upptagas i bilregistret eller om att ett i bilreservregistret upptaget fordon skall efter ägarbyte överföras till bilregistret och *dels* då anmälan sker om övergång till ny ägare av ett i bilregistret upptaget fordon. Visst undantag har dock i sistnämnda fall föreskrivits för det i 17 § 3 mom. andra stycket vägtrafikförordningen närmare beskrivna fallet, då bilhandlare förvärvar bytesbil.

Om vissa ytterligare undantag stadgas i 3 §. Avgift skall sålunda ej uttagas, om inom föreskriven tid gjord anmälan till bilregister om äganderättsövergång sker i samband med en anmälan om att bilen i fråga skall reservregistreras eller avföras ur bilregistret. Vidare stadgas undantag från avgift för de fall, då reservregistrerat fordon överföres till bilregister utan att fordonet bytt ägare under den tid det stod i reservregistret eller i allt fall inte efter den 31 januari 1955. Övriga undantagsfall är de då äganderättsövergången skett genom arv eller testamente, då fordon överföres till annat läns bilregister utan att detta har sammanhang med ägarebyte och vidare då fråga är om sådana fordon, vilka är fria från automobilskatt, såsom t. ex. diplomat- och konsulatbilar, brandbilar och ambulanser. Beträffande personbilar som är inrättade som invalidfordon och som äges av invalid gäller att avgift ej uttages, därest länsstyrelsen medgivit befrielse från bilskatten.

Av 4 § framgår, att skyldigheten att erlagga avgiften åligger den nye ägaren. Avgiften skall inbetalas i samband med att bilen registreras eller anmälan göres om ägarebyte.

I 5 § anges avgiftens storlek. Avgiften beräknas efter en skala, som i princip avvägs med hänsyn till fordonens storleksordning och ålder. Avgiften varierar med tjänstevikten och motsvarar för ny bil (1954 och 1955 års modeller) i genomsnitt ca 10 procent av anskaffningskostnaden. Avgiften är lägre ju äldre bilen är och går ned till en tiondel när fråga är om bilar av 1945 eller tidigare års modell. För motorcyklar är avgiften 150, 200 eller 300 kronor, beroende på tjänstevikten, med motsvarande reducering för äldre årsmodeller.

Enligt 6 § kan besvär över beslut rörande den särskilda investeringsav-

giften anföras i samma ordning som gäller i fråga om den vanliga automobilskatten.

Beträffande giltighetstiden för förordningen har redan nämnts att densamma i princip avser investeringar i motorfordon under 1955. Av olika skäl har emellertid avgiftsplikten icke anknytits till dagen för förvärvet utan i stället till tidpunkten, då ansökan om registrering eller anmälan om ägarebyte inkommer till länsstyrelsen. Sålunda stadgas i 2 § att avgift skall utgå då ansökan eller anmälan gjorts efter den 31 januari 1955 men före utgången av samma år. Har ansökan eller anmälan enligt vägtrafikförordningen bort göras senast före utgången av år 1955 men har den icke verkställts eller verkställts först efter utgången av nämnda år kvarstår skyldigheten att erlägga avgift. Övergångsvis har stadgats vissa undantag från dessa regler.

II. Det ekonomiska läget

Såsom framgår av det förut sagda gäller de nuvarande bestämmelserna om investeringsavgift i princip investeringar under 1955. Frågan om erforderligheten av en avgiftsbeläggning av investeringar jämväl under 1956 måste ses mot bakgrunden av en bedömning av det ekonomiska läget. Beträffande detta har inom nationalbudgetkansliet i finansdepartementet gjorts vissa sammanställningar, innefattande även en preliminär bedömning av nationalbudgetutfallet för innevarande år. Detta material torde här få redovisas.

Den internationella ekonomiska utvecklingen

I de ledande industriländerna har innevarande år kännetecknats av ett fortsatt, mycket markerat konjunkturuppsving, vilket varit starkare än man tidigare räknat med.

I Förenta staterna började uppgången under senare delen av fjolåret och har sedan accelererat. Industriproduktionen var under första kvartalet 7 procent, under andra kvartalet 12 procent och i augusti inte mindre än 14 procent högre än ett år tidigare. Sysselsättningen har stigit till över 65 miljoner och arbetslösheten sjunkit till drygt 2 miljoner, den lägsta arbetslöshetssiffran sedan 1953. De privata konsumtionsutgifterna och bostadsbyggandet synes både ha dämpat den tidigare nedgången och haft ledningen i återhämtningen. Efter hand har inträtt ett omslag från lagerminskning till lagerökning i samband med den stegrade produktionen, men lagren är alljämt mycket låga i jämförelse med omsättningen. Slutligen har även företagens investeringar ånyo börjat öka och att döma av utförda undersökningar rörande föreliggande investeringsplaner kan de väntas ytterligare stiga under den närmaste framtiden.

I Västeuropa har produktionen också expanderat. För de västeuropeiska

länderna sammantagna var industriproduktionen under första halvåret 1955 omkring 10 procent större än föregående år. Särskilt stor var ökningen i Västtyskland (16 procent) och Frankrike (11 procent). I samband härmed har arbetslösheten i Västtyskland starkt minskat, medan bristen på arbetskraft gjort sig än starkare gällande i sådana länder som Storbritannien och de skandinaviska länderna där full sysselsättning redan tidigare rådde. I de västeuropeiska länderna har uppsvinget framför allt avsett företagens investeringar ävensom avsättningen av varaktiga konsumtionsvaror såsom bilar. Orderingången inom kapitalvaruindustrin har överstigit produktionen och kan väntas framkalla en fortsatt uppgång av denna. Textilindustrin har däremot närmast kännetecknats av fortsatt stagnation och inom livsmedelsindustrin är produktionsökningen måttlig.

I stort sett har konjunkturuppsvinget hittills kunnat fortgå utan någon mera betydande allmän effekt på prisnivån, även om tilltagande spänningar framträtt på speciella områden. Levnadskostnaderna har sålunda varit relativt stabila men med någon dragning uppåt. Under de senaste tolv månaderna till och med juli redovisas en uppgång av konsumentpriserna med 3,9 procent i Storbritannien, 3,4 procent i Danmark, 3,1 procent i Sverige, 2,8 procent i Västtyskland och 2,5 procent i Nederländerna. För världsmarknadens stapelvaror har, om man följer gängse indexserier, närmast förelegat en svagt fallande pristendens. Emellertid har utvecklingen varit splittrad. Å ena sidan har en viss prisnedgång inträtt för livsmedelsråvarorna, bland annat under trycket av de betydande amerikanska överskottslagren. Också för textilråvarorna har priserna varit oförändrade eller något fallande. Å andra sidan har förekommit prisstegringar för industriråvaror, vilka för gummi, koppar och en del andra metaller varit särskilt stora. På fraktmarknaden har vidare en allmän uppgång ägt rum.

Med stigande produktion har i Västeuropa uppkommit knapphet på viktiga förnödenheter, för vilka utbudet är relativt oelastiskt. Som en följd härav har uppkommit vissa pris- och kostnadsstegringar och i växande utsträckning import från andra områden, bland annat Förenta staterna. Detta är läget för framför allt bränsleförsörjningen i Västeuropa, där kolproduktionen liksom under tidigare skeden under efterkrigstiden inte kunnat följa med i den starka ökningen av efterfrågan. Detsamma gäller i viss mån även järn och stål.

Högkonjunkturen och den fulla sysselsättningen har medfört rätt betydande lönestegringar. Från mitten av 1954 till mitten av 1955 har lönesatserna höjts med omkring 7 procent i både Storbritannien och Västtyskland. I flera länder föreligger för närvarande starka krav på ytterligare lönehöjningar. I den mån sådana kommer till stånd, synes risk uppkomma att de i fortsättningen leder till höjda priser.

Konjunkturuppsvinget har även varit förenat med en ökning av världshandeln. Ett särskilt framträdande drag har härvid varit en betydande ökning av Västeuropas import från dollarområdet, i första hand Förenta staterna. Denna utveckling är delvis en följd av den liberalisering också av

dollarimporten, som skett i flera västeuropeiska länder. Men ökningen av importen är också i betydande utsträckning en konsekvens av produktionsexpansionen, som krävt ökad tillförsel av råvaror och förnödenheter och som avslöjat förut berörda trånga sektioner i Europas försörjning bland annat med kol. Även om exporten till dollarländerna inte stigit i samma utsträckning, har någon tilltagande dollarknapphet inte gjort sig gällande. Liksom förut har Västeuropas kommersiella underskott gentemot dollarområdet mer än kompenseras av amerikanska rustningsutgifter m. m. Västeuropas dollarreserver har därför kunnat fortsätta att öka, om än i svagare takt än under de båda föregående åren. Däremot har vissa förskjutningar i betalningsläget inträffat mellan de västeuropeiska länderna. Särskilt Västtyskland och Frankrike har kunnat förstärka sina valutareserver, medan å andra sidan Storbritannien och de skandinaviska länderna utsatts för en viss försvagning härvidlag. Västtysklands betalningsöverskott har dock efter hand minskats, då importen tenderat att öka snabbare än exporten.

Den ekonomiska politiken har såväl i Förenta staterna som i flera västeuropeiska länder inriktats på att dämpa högkonjunkturen och motverka inflationstendenserna. I allmänhet har härvid kreditpolitiken i stigande utsträckning anlitats. Räntestegringar har vidtagits i bland annat Förenta staterna, Kanada, Storbritannien, Norge, Österrike, Västtyskland och Belgien. I flera av dessa länder har även vidtagits andra åtgärder för att åstadkomma en restriktivare kreditgivning. I Förenta staterna har belåningsgränserna för börsnoterade värdepapper sänkts, kontantinsatsen vid bostadsköp höjts något och en planerad skattesänkning uppskjutits. I Storbritannien återinfördes i början av året vissa restriktiva bestämmelser för avbetalningshandeln och dessa skärptes väsentligt i juli. Bankerna har rekommenderats att skära ned sina utestående krediter och regeringen har uppmanat de nationaliserade företagen liksom även de privata att skjuta upp sina investeringar. I Västtyskland höjdes kraven på bankernas minimireserver samtidigt med räntehöjningen och olika åtgärder att öka konkurrensen, bland annat genom friare import, tillmäts betydelse i strävandena att förebygga uppkomsten av inflationistiska tendenser. I stort sett kan man emellertid karakterisera den förda ekonomiska politiken som mildt bromsande.

Vad beträffar utsikterna för den internationella utvecklingen för den närmaste framtiden talar allting för en fortsatt högkonjunktur. Investeringsplanerna är överallt omfattande och ger grund för fortsatt uppsving. Det förefaller, som om en ny fas i den ekonomiska utvecklingen inletts, kännetecknad av en hög investeringsvilja, beroende både av den tekniska utvecklingen och av ett ökat förtroende hos företagen för en fortsatt ekonomisk expansion. Frågan är närmast hur långt uppsvinget kan gå utan att medföra ytterligare prisstegringstendenser. De risker, som man närmast har att räkna med, är sålunda av inflationistisk natur. I första hand gäller det speciella varuområden, medan en allmän prisstegring av större omfattning framstår som mindre sannolik. Skiljaktigheter i utvecklingen länderna emellan kan härvid uppkomma och möjligen föranleda speciella svårigheter för det internationella varuutbytet.

Den ekonomiska utvecklingen inom landet

Beträffande utvecklingen inom landet synes det vara av intresse att nu göra en preliminär avstämning mot beräkningarna i den reviderade nationalbudget som framlades i anslutning till proposition nr 190/1955.

Den privata konsumtionens värde beräknades enligt den reviderade nationalbudgeten stiga med 2 miljarder kronor mellan 1954 och 1955. Till följd av en väntad genomsnittlig prisstegring på 2 procent mellan åren uppskattades konsumtionen volymmässigt öka med närmare 6 procent.

Ännu föreligger blott preliminär statistik över omsättningen under första halvåret. På basis av denna har konjunkturinstitutet uppskattat den volymmässiga konsumtionsökningen mellan första halvåret 1954 och 1955 till 4 procent. På grund av den stigande prisnivån har den värdemässiga uppgången varit något större och beräknas till drygt 5 procent.

Liksom tidigare hänför sig konsumtionsökningen i stor utsträckning till varaktiga konsumtionsvaror och tjänster och då främst till bilkonsumtionen. Kostnaderna för inköp och underhåll av personbilar svarar fortfarande för den starkaste stegringen eller 18 procent av den volymmässiga och 20 procent av den värdemässiga totala konsumtionsökningen. För kläder föreligger en ökning med 5 procent, vilket innebär att denna varugrupp svarar för 16 procent av den totala konsumtionens ökning eller något mer än gruppen livsmedel, som ökat i volym med ett par procent. Till följd av prisstegringar på livsmedel har den värdemässiga uppgången varit något större.

Konsumtionsprisnivån låg i augusti drygt 3 procent högre än i slutet av förra året. Prishöjningarna hittills i år har i huvudsak berott på höjda livsmedelspriser, vilka sedan årets början stigit med 7 procent. Till följd av ytterligare inträffade och väntade prisstegringar bland annat på livsmedel från den 1 september, hyreshöjningen i oktober samt stigande bränslekostnader synes man redan nu kunna räkna med att prisuppgången under året kommer att bli något större än de 4 procent, varmed nationalbudgeten kalkylerade. Den genomsnittliga prisnivåns förskjutning mellan 1954 och 1955 synes däremot bli cirka två procent som tidigare beräknats.

Liksom konsumentpriserna har även *partipriserna* uppvisat en stigande tendens. I augusti var partiprisindex 4 procent högre än i december i fjol.

Den uppgång i konsumtionsutgifterna med 5 procent, som ägt rum mellan första halvåret 1954 och 1955, får ses i samband med *inkomstutvecklingen* för fysiska personer. Enligt tidigare beräkningar uppskattades denna komma att medföra en ökning mellan 1954 och 1955 på 8—10 procent. Någon anledning till revidering av denna uppskattning föreligger inte nu, även om det svaga skördeutfallet innevarande år torde medföra en icke obetydlig inkomstminskning för jordbrukarna. Enligt socialstyrelsens statistik ökade industriarbetarnas timförtjänster från november 1954 till maj 1955 med cirka 6 procent för vuxna män och med 7 procent för vuxna kvinnor.

Avvikelser mellan inkomsternas och konsumtionens stegring förklaras förutom av prisstegringarna och skatteprogressiviteten också av det personliga sparandets utveckling. Statistiken över insättningar på sparräkningar i banker visar ingen större förändring i det enskilda sparandet hittills under året. I vad mån premiesparandet kommer att medföra en ökning av det totala enskilda sparandet senare under året är svårt att förutsäga. Intresset för denna sparform synes dock vara stort och den eftersläpning mellan ökade inkomster och ökade konsumtionsutgifter, som tidigare gjort sig gällande vid kraftigare lönestegringar, gör det troligt att totalt för året en uppgång av det enskilda sparandet kommer att ske i förhållande till i fjol.

I den reviderade nationalbudgeten beräknades *investeringarna* volymmässigt mellan 1954 och 1955 komma att öka med 500 miljoner kronor eller knappt 4 procent. De privata investeringarna antogs stiga med 4 procent — huvudsakligen till följd av en uppgång i industrins och samfärdselns investeringar — och de offentliga med 3 procent till följd av ökade investeringar främst inom kommunerna, försvaret och de affärsdrivande verken. För bostadsbyggandet beräknades ingen förändring komma att ske.

På grund av den ofullständiga statistiken är det för närvarande inte möjligt att annat än på vissa områden belysa utvecklingen under den hittills gångna delen av året. I fråga om *bostadsbyggandet* visar tillgängliga uppgifter en nedgång av igångsättningen av nya byggnadsföretag i år i förhållande till i fjol. För perioden januari—juli uppskattade bostadsstyrelsen denna till inemot 10 procent. Medräknas även augusti torde man komma till en något större nedgång. Med hänsyn härtill synes det svårt att undvika, att igångsättningen totalt i år blir lägre än 1954. Den främsta orsaken till denna nedgång synes finansieringssvårigheterna vara.

Även om igångsättningen av nya bostadsbyggen i år blir lägre än beräknat synes antalet inflyttningsfärdiga lägenheter till följd av den stora stocken pågående byggen vid årsskiftet 1954/55 komma att bli åtminstone lika stort i år som i fjol. Av tillgängliga uppgifter framgår, att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i hela riket under första halvåret var 8 procent fler i år än i fjol. Praktiskt taget hela denna ökning har åstadkommits genom att ett större antal egna hem färdigställts.

Ovanstående uppgifter tyder på att bostadsbyggandets omfattning i år skulle bli mindre än under 1954 och vad som förutsades i den reviderade nationalbudgeten. Antalet färdigställda lägenheter i år kan dock beräknas komma att bli minst lika stort som i fjol eller 58 000 à 59 000 lägenheter.

För ett så väsentligt område som *industrins investeringar* föreligger för närvarande endast enstaka uppgifter. Under de åtta första månaderna har värdet av till länsarbetsnämnderna inkomna ansökningar om byggnadstillstånd från industrin minskat med 16 procent jämfört med samma tid i fjol. Nedgången hänför sig till tiden efter februari. Dock hör här anföras att volymen av ansökningar trots detta väsentligen överstiger

tillgängligt kvotutrymme. Om denna nedgång återspeglar en minskad investeringsvilja inom industrin eller blott företagens resignation inför möjligheterna att erhålla byggnadstillstånd är svårt att avgöra.

På en ökning av industrins investeringar i byggnader och anläggningar tyder arbetsmarknadsstyrelsens byggnadsinventering, som avser förhållandena vid mitten av augusti. Enligt denna förelåg bland annat en ökning av antalet sysselsatta arbetare inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten inom industrin med 9 procent i år i förhållande till i fjol. På en betydande investeringsökning för industrin tyder också en inom 1951 års penningvärdeundersökning i juni—juli i år gjord enkät.

Tillgängliga uppgifter om de statliga affärsdrivande verkens medelsförbrukning under första halvåret i år jämfört med i fjol visar på en mindre nedgång. I viss mån torde denna få ses i samband med det statliga beställningsstoppet.

För de militära och kommunala investeringarna synes inga större förändringar föreligga i förhållande till tidigare prognoser.

En viss uppfattning om investeringsutvecklingen mellan 1954 och 1955 kan erhållas ur arbetsmarknadsstyrelsens byggnadsinventering. Antalet sysselsatta arbetare inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten var enligt denna undersökning i augusti i år något lägre än vid motsvarande tid 1954. Den största nedgången faller på flerfamiljshus och grupperna skolor, kyrkor, samlingslokaler m. m. samt vägar och gator, vatten och avlopp m. m. Att denna nedgång uppvägts av ökad sysselsättning inom den icke reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten är troligt, ehuru omfattningen härav är svår att fastställa. Uppgifter över antalet byggnadsarbetare anslutna till byggnadsfackförbunden tyder på en inte obetydlig ökning.

Att med ledning av nu föreliggande knapphändiga uppgifter söka företa någon revidering av den tidigare investeringsprognosen låter sig knappast göra. Beträffande bostäder kan det dock fastslås, att investeringarnas omfattning synes bli något mindre i år än vad som tidigare beräknats. I vilken utsträckning de privata investeringarna, som hittills synes ha ökat inte obetydligt i förhållande till i fjol, i fortsättningen kan komma att kraftigare påverkas, när den fulla effekten av de i våras vidtagna ekonomisk-politiska åtgärderna blir märkbara, är svårt att ange. För de statliga investeringarna inom affärsverken slutligen synes, såsom förut framhållits, till följd av det statliga beställningsstoppet ha skett en mindre nedgång under första halvåret i år i förhållande till i fjol.

I den reviderade nationalbudgeten beräknades *bruttonationalprodukten* i fasta priser öka med knappt 4 1/2 procent från 1954 till 1955. I denna ökning ingick en beräknad stegring av industriproduktionen med nära 800 miljoner kronor, vilket motsvarar omkring 4 1/2 procent av den totala industriproduktionen.

Under första halvåret har *industriproduktionen* ökat med 6 procent jäm-

fört med samma period 1954. Kapitalvaruindustrin har ökat med 9 och konsumtionsvaruindustrin med 2 procent.

Dessa siffror tyder på en något större produktionsökning inom industrin under 1955 än vad som tidigare antogs. Förutsättningar synes nämligen föreligga för en fortsatt ökning under andra halvåret, vilket också framgår av uppgifterna över produktionen under juli månad. En viss dämpning av ökningstakten märktes emellertid under andra kvartalet och med hänsyn till arbetskraftssituationen torde det vara realistiskt att räkna med en ytterligare dämpning under de återstående kvartalen. Räknar man med en produktionsökning på cirka 3 procent under andra halvåret jämfört med samma period i fjol, skulle detta innebära, att industriproduktionen för hela året skulle komma att ligga nära 5 1/2 procent över fjolårets nivå.

I den reviderade nationalbudgeten beräknades *jordbrukets* produktionsbidrag för 1955 minska med knappt 1 procent jämfört med 1954. I dagens läge torde man få räkna med en väsentligt större minskning. Hur stor denna kommer att bli är ännu inte möjligt att avgöra.

För övriga produktionsområden föreligger inte några uppgifter som skulle motivera en ändring av de i den reviderade nationalbudgeten redovisade kalkylerna.

Minskningen av jordbrukets produktionsbidrag — i förhållande till beräkningarna i den reviderade nationalbudgeten — torde komma att uppvägas av produktionsökningen inom den egentliga industrin. Totalt sett torde man alltså för 1955 fortfarande kunna räkna med en ökning av bruttonationalprodukten på cirka 4 1/2 procent jämfört med 1954.

Arbetsmarknadsstatistiken avspeglar tydligt den höga aktiviteten i näringslivet och antyder att läget på arbetsmarknaden varit mera ansträngt i år än i fjol. Å andra sidan kan man ur siffrorna inte utläsa att balansen på denna sektor av samhällsekonomin allvarligt skulle ha rubbats.

Vad *utrikeshandeln* beträffar beräknades *exportvolymen* i den reviderade nationalbudgeten öka 4 procent under 1955 jämfört med 1954. Priserna antogs komma att ligga drygt 3 procent över fjolårets genomsnittliga nivå. Enligt dessa beräkningar skulle exporten 1955 uppgå till 8 850 miljoner kronor mot 8 196 miljoner kronor 1954. Under första halvåret i år var exportvolymen 6 procent högre än under motsvarande period 1954, medan exportpriserna låg 2 procent över fjolårsnivån. Under de åtta första månaderna har exporten värdemässigt ökat drygt 9 procent jämfört med samma tid i fjol. Med ledning av bland annat den hittillsvarande utvecklingen kan man anta, att exporten 1955 kommer att överskrida de tidigare beräkningarna. Således torde utförseln av bland annat sågade och hyvlade trävaror, papp och papper samt handelsfärdigt järn och stål komma att bli något större än tidigare antogs. Däremot torde exporten av livsmedel bli lägre än vad man tidigare räknade med. Med i förhållande till den tidigare beräkningen i stort sett oförändrade prisantaganden kan exporten 1955 väntas komma att uppgå till 8 950 miljoner kronor, vilket skulle innebära en volymökning i förhållande till 1954 på cirka 6 procent.

I den reviderade nationalbudgeten beräknades importvolymen stiga med 6 procent under 1955. För importpriserna förutsågs en uppgång på i genomsnitt knappt 2 procent jämfört med 1954. Detta skulle ge en import på 9 900 miljoner kronor mot 9 192 miljoner kronor 1954. Under första halvåret låg importvolymen 16 procent högre än samma tid i fjol. Importpriserna var däremot i genomsnitt oförändrade jämfört med 1954. För tiden januari—augusti har importen värdemässigt varit nära 14 procent högre än under samma tid 1954. Även beträffande importen kan man förutse en större volym än tidigare antogs. Man torde — jämfört med beräkningarna i den reviderade nationalbudgeten — kunna räkna med större import av bland annat livsmedel, fodervaror, bränslen samt handelsfärdigt järn och stål. I dagens läge bör man räkna med en import för år 1955 som med minst 300 miljoner kronor överskrider den tidigare prognosen på 9 900 miljoner kronor. Bibehålles det tidigare antagandet om importpriserna skulle en totalimport om 10 200 miljoner kronor innebära en volymökning i förhållande till 1954 på cirka 9 procent.

Sjöfartsnettot kan nu beräknas till 1 000 miljoner kronor mot tidigare 950 miljoner kronor. Övriga osynliga betalningar uppskattas däremot till samma belopp som i den reviderade nationalbudgeten. Nyss återgivna beräkningar ger alltså ett underskott i bytesbalansen för 1955 på 300 miljoner kronor. I den reviderade nationalbudgeten beräknades detta till 150 miljoner kronor jämfört med ett underskott på 166 miljoner kronor under föregående år. Förskjutningar i betalningsströmmarna kan emellertid påverka valutareserven i annan riktning. Fram till september månads utgång visade riksbankens valutareserv en nedgång från årets början på endast 22,6 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis kan sålunda konstateras, att den ekonomiska utvecklingen i vårt land i stort sett synes förlöpa i överensstämmelse med vad som angavs i den reviderade nationalbudgeten. Sysselsättningen är hög och produktionen stiger. En ytterligare stegring av industriproduktionen synes uppväga nedgången i jordbrukets avkastning på grund av torkan. Konsumtionen har under första halvåret ökat något mindre än som förutsetts. Vidare har bostadsproduktionen i viss mån hämmats av utvecklingen på kreditmarknaden, även om tillskottet av färdigställda lägenheter i år likväl synes bli lika stort som föregående år. Sysselsättningen inom byggnadsverksamheten och kapitalvaruindustrin vittnar om en ökning av den totala investeringsverksamheten av minst den omfattning som förutsetts. På utrikeshandelns område framträder en stark stegring av såväl import som export.

Slutligen torde i detta sammanhang *utvecklingen på motorfordonsmarknaden* få något närmare belysas. I följande två tabeller har sammanställts uppgifter för åren 1953—55 avseende dels antalet nyregistrerade personbilar, dels värdet av importen av person- och lastbilar samt bildelar.

I. Antal nyregistrerade personbilar under åren 1953—55.

	1953	1954	1955	Procentuell förändring 1954 till 1955
1:a kvartalet.....	13 871	21 906	22 275	+ 2
2:a kvartalet.....	26 748	37 403	41 682	+ 11
jan.—aug.	55 527	81 559	87 871	+ 8
3:e kvartalet.....	21 171	32 338
4:e kvartalet.....	14 462	34 970
Hela året	76 252	126 617

II. Värdet av importen av person- och lastbilar samt bildelar under åren 1953—55.

	1953	1954	1955	Procentuell förändring 1954 till 1955
	miljoner kronor			
1:a kvartalet.....	79	121	212	+ 75
2:a kvartalet.....	138	195	200	+ 3
jan.—aug.	314	445	493	+ 11
3:e kvartalet.....	137	207
4:e kvartalet.....	81	170
Hela året	435	692

Av sammanställningarna framgår, att värdet av bilimporten under januari—augusti 1955 med bortåt 50 miljoner kronor överstiger värdet för motsvarande tid år 1954. Ökningen hänför sig nästan helt till första kvartalet 1955, då värdet av bilimporten var omkring 90 miljoner kronor större än under första kvartalet 1954, och grundar sig på de omfattande leveranskontrakt, som tecknats före framläggandet av propositionen om införande av särskild investeringsavgift för år 1955. Denna ökning av importen ger en god ledning för uppskattning av den bilinförsel som varit att emotse för år 1955, om avgiften inte införts. — Under andra kvartalet 1955 var värdet av bilimporten ungefärligen detsamma som för motsvarande tid år 1954.

Antalet under januari—augusti 1955 importerade färdiga person- och lastbilar uppgår till 70 476 mot 56 618 under motsvarande tid år 1954, vilket innebär en ökning med 24 procent.

Vid framläggandet i våras av propositionen om den särskilda investeringsavgiften för år 1955 beräknades avgiften komma att inbringa sammanlagt ca 100 miljoner kronor. Det förutsattes att beloppet i sin helhet skulle tillföras automobilskattemedelsfonden för att sålunda på längre sikt komma vägväsendet till godo. Enligt nu föreliggande uppgifter uppgår den totala uppbörden av den särskilda investeringsavgiften för tiden t. o. m. augusti månad till 93 miljoner kronor.

III. Departementschefen

När 1955 års riksdag vid sin vårsession fattade beslut om investeringsavgiften och den särskilda investeringsavgiften för motorfordon motiverades detta av allmänna samhällsekonomiska hänsyn, främst tendenserna till en expansion som gick utöver den gräns, som sättes av tillgängliga resurser. Avgifterna fastställdes att i princip gälla för kalenderåret 1955. Däremot berördes inte i den till grund för riksdagens beslut liggande propositionen spörsmålet huruvida någon avgiftsbeläggning skulle ske jämväl under 1956. Självfallet förutsattes att denna fråga skulle prövas mot bakgrunden av den fortsatta utvecklingen. Jag vill nu upptaga frågan om avgiftsbeläggning under 1956, då tillräcklig grund för en bedömning av behovet därav numera finnes. Jag vill tillägga, att om investeringsavgifterna bör gälla även under 1956, beslut härom bör fattas redan vid innevarande års höstriksdag. Detta är nämligen en förutsättning för att bestämmelserna oavbrutet skall kunna tillämpas under en tvåårsperiod. Jämväl för näringslivet och andra av avgiftsbeläggningsen berörda måste det vara ett starkt intresse att erhålla klarhet i läget.

Motiveringen för ifrågavarande avgifter var som nämnts samhällsekonomisk. Däremot motiverades de inte av statsfinansiella hänsyn. En konsekvens av detta betraktelsesätt var, att Kungl. Maj:t i proposition nr 190/1955 föreslog riksdagen, att de från dessa avgifter inflytande medlen skulle behandlas i särskild ordning: inkomsterna av den särskilda investeringsavgiften för motorfordon skulle redovisas å en under rubriken Automobilskattemedel uppförd titel, benämnd Särskild investeringsavgift för motorfordon; och den beräknade avkastningen av den allmänna investeringsavgiften skulle avsättas till budgetutjämningsfonden för att där särredovisas samtidigt som ett motsvarande belopp av statskontoret överfördes till ett särskilt konto i riksbanken. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

När jag nu tar upp frågan om dessa avgifters uttagande under 1956, är det alltså med samma motivering, nämligen hänsynen till den samhällsekonomiska balansen. De budgetmässiga synpunkterna bör även nu stå tillbaka. Jag förutsätter sålunda, att avkastningen av dessa avgifter, i den mån de alltså skall utgå, kommer att behandlas på samma sätt som enligt vad nyss nämnts gäller för närvarande.

Frågan om behovet av dessa avgifter är beroende av hur den ekonomiska utvecklingen bedöms. Som bakgrund härtill kan den bild av det ekonomiska läget, som redovisats i det föregående, åberopas. Det framgår av denna, att tendenserna inom landet alltså pekar i expansiv riktning, dvs. mot en fortsatt press på våra redan hårt utnyttjade produktiva resurser. Arbetsmarknaden är fortfarande ansträngd. Även om vissa rubbningar på byggnadsområdet kanske kan befaras under instundande vinter, är sysselsättningen i stort sett närmast att beteckna som överfull med en kännbar brist på arbetskraft, särskilt yrkeskunnig, på åtskilliga områden.

Ett annat tecken på övertrycket inom det ekonomiska livet ger utrikes-handels utveckling. Visserligen har exporten gynnats av det internationella konjunkturuppsvinget och visat en vacker ökning jämfört med fjolåret. Men samtidigt har importen till följd av den stigande efterfrågan inom landet ökat än mer. Allting tyder på att de löpande betalningarna för utbytet av varor och tjänster med andra länder för innevarande år kommer att ge ett underskott på några hundra miljoner kronor, även om valutaställningen inte skulle visa så stor nedgång på grund av förskjutningar i förskotts- och efterhandsbetalningarna. I och för sig skulle det vara önskvärt om i stället en förstärkning av valutareserven hade kunnat komma till stånd under en tid av så gynnsamma exportkonjunkturer som för närvarande.

Den internationella utvecklingen har som nämnts kännetecknats av stigande konjunkturer. En fortsatt uppgång är att förvänta för den närmaste framtiden med åtminstone vissa ytterligare prisstegringstendenser. Svenskt näringsliv är särskilt känsligt för förändringar i konjunkturläget på andra håll på grund av utrikeshandels stora omfång och på grund av den stora frihet som råder för importen. Den stigande konjunkturen ute i världen är i och för sig en gynnsam företeelse. Denna utveckling och de med den för- enade pris- och lönestegringarna i andra länder har gjort att de genom årets avtalsrörelse höjda produktionskostnaderna i vårt land inte medfört så stora svårigheter som eljest kunnat förutses. I ett annat internationellt klimat kunde avtalsrörelsens resultat ha föranlett en allvarlig försämring av vår konkurrensförmåga och därmed också äventyrat den fulla sysselsättningen.

Det aktuella läget med rådande prisstegringstendenser medför emellertid å andra sidan betydande risker för den fortsatta utvecklingen. Tidigare erfarenheter visar, att utifrån kommande prisstegringsimpulser lätt förstoras vid sin gång genom det svenska pris- och kostnadssystemet. Sker detta, uppkommer ogynnsamma verkningar på konkurrensförmågan, när prisstegring- en upphör. Vi har därför särskild anledning till försiktighet i ett läge sådant som det nuvarande.

I stort sett synes man kunna karakterisera utvecklingen innevarande år på det sättet, att avtalsrörelsen i början av året medfört den förutsedda höj- ningen av den svenska pris- och kostnadsnivån men att den ytterligare press på våra resurser, som hotade, väsentligen kunnat undvikas. Sätillvida har man lyckats bevara den samhällsekonomiska balansen. Det har emellertid, som angavs i den reviderade nationalbudgeten, varit fråga om en balans på en mycket hög nivå av sysselsättning och med ett hårt utnyttjande av alla re- surser. En sådan balans innebär alltid risker för rubbningar av olika slag. Vad som under året tillkommit är en skärpning av den internationella hög- konjunkturen med åtminstone på vissa områden tydliga tendenser till pris- stegringar. Denna utveckling nödvändiggör en fortsatt restriktivitet i den ekonomiska politiken.

Redogörelsen i det föregående ger även viss anvisning om var restriktivi- teten särskilt behöver sättas in och vilka medel som därvid kan behöva till-

gripas. De expansiva tendenserna framträder starkt på investeringssidan. Den internationella högkonjunkturen stimulerar givetvis i första rummet företagets investeringar. På konsumtionsområdet framträder den starkaste tillväxten i fråga om utgifterna för varaktiga konsumtionsvaror. Detta är en internationell företeelse och framstår i och för sig som en naturlig sak, i linje med utvecklingstendenserna vid en höjning av levnadsstandarden. Att en viss uppbromsning härvidlag i dagens läge kan anses befogad beror främst på att denna efterfrågan skärper konkurrensen om produktionsfaktorerna på områden, där dessa redan är hårt utnyttjade, såsom inom verkstadsindustrin, och på att den för med sig investeringsbehov av stor omfattning, såsom fallet är beträffande bilarna.

För närvarande användes en kombination av ett flertal olika medel för att dämpa expansionstendenserna. De viktigaste leden utgöres av byggnadsregleringen samt finans- och kreditpolitiken.

Vad först byggnadsregleringen beträffar, visar förut angivna uppgifter på en ökning av sådan byggnadsverksamhet, som inte omfattas av regleringen. Enligt inventeringen i augusti var ett par tusen arbetare färre sysselsatta vid tillståndsberoende arbeten än vid samma tid året före. Samtidigt visar byggnadsfackförbundens medlemstal en ökning. Då arbetslösheten var obetydlig, måste ökade sysselsättningsmöjligheter ha funnits vid andra byggnadsarbeten. Detta förhållande vittnar i sin mån om hur begränsat området är för byggnadsregleringen.

Den skärpta kreditpolitiken har utgjort ett i viss mån nytt inslag i årets utveckling. Det synes ännu för tidigt att slutgiltigt bedöma dess verkan. Alltjämt gäller emellertid, att kreditpolitikens betydelse är mindre för företag, som är helt eller till stor del oberoende av kredit för att kunna genomföra sina investeringar. De självfinansierande företagen undgår sålunda i viss mån en restriktiv kreditpolitikens inflytande, vilket däremot hårt drabbar de mera kreditberoende företagen.

Av de här i korthet omnämnda skälen har den restriktiva kreditpolitiken hittills kompletterats med direkta finanspolitiska åtgärder, främst i form av investeringsavgift. Dessa skäl verkar i dagens läge med oförändrad tyngd. Då det för närvarande kräves en fortsatt återhållsamhet och den restriktiva politiken inte nu kan lättas, bör investeringsavgift uttagas också under 1956. Härigenom drabbas även de självfinansierande företagen.

Den särskilda investeringsavgiften för motorfordon har varit nära förbunden med den allmänna investeringsavgiften. Det skulle också framstå som egendomligt, om företagets produktiva maskinanskaffning men inte de enskilda hushållens bilköp skulle drabbas av en avgiftsbeläggning. Behov synes även alltjämt finnas för en sådan broms på utvidgningen av motorfordonsparken i landet, vilken ställer så stora krav på investeringar i vägar, broar, parkeringsutrymmen, garage och servicelokaler. Med rådande ansträngning av våra resurser framstår det för närvarande som ogörligt att tillfredsställa dessa behov i den takt som i och för sig skulle vara önskvärd. Den särskilda investeringsavgiften har härvid visat sig vara ett lämpligt

återhållande medel. Det förhållandet att köpen av nya bilar under de hittills gångna månaderna i år varit lika omfattande som förra året talar inte häremot; utan den särskilda avgiften skulle sannolikt en betydande ökning ha ägt rum.

Jag vill sålunda förorda, att beslut nu fattas, att investeringsavgift skall utgå jämväl under kalenderåret 1956. Den föreslagna åtgärden sedd i samband med den skärpta kreditpolitiken måste antagas medföra att åtskilliga mindre räntabla investeringar inte kommer till stånd eller i allt fall uppskjutes. Att en sådan effekt uppnås under 1956 är, sådant läget nu måste bedömas, i hög grad angeläget.

Jag övergår härefter till att behandla vissa speciella frågor, huvudsakligen av författningsteknisk natur, som uppkommer vid en prolongering av bestämmelserna om avgiftsbeläggning av investeringar.

Vad först angår den vid vårsessionen antagna förordningen om *allmän investeringsavgift* avser denna förordning, såsom tidigare nämnts, investeringar under det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum år 1956, d. v. s. i princip investeringar som verkställts år 1955, och den kan inte utan förhållandevis omfattande ändringar göras tillämplig på ett följande år. Den avgiftsbeläggning av investeringar under år 1956 som jag i det föregående förordat bör därför lämpligen ske genom en särskild förordning i ämnet, avsedd att tillämpas vid 1957 års inkomsttaxering.

Förordningen om investeringsavgift för år 1955 är i allt väsentligt uppbyggd på grundval av de bestämmelser som gällde beträffande investeringsavgiften för beskattningsåren 1952 och 1953. I propositionen nr 36/1955 erinrades om att såväl de avgiftsskyldiga som taxeringsmyndigheterna vunnit förtroget med dessa bestämmelser samt att en relativt klar praxis utvecklats sig. Även om man givetvis skulle kunna ifrågasätta en delvis annorlunda utformning av en förordning om investeringsavgift för år 1955, ansågs med hänsyn till dessa förhållanden övervägande skäl tala för att så långt möjligt bygga på de äldre bestämmelserna. Vad då anfördes äger självfallet sin giltighet även beträffande den nu aktuella investeringsavgiften. Härtill kommer att denna är avsedd att utgöra en direkt fortsättning av den vid vårsessionen beslutade avgiftsbeläggningsen. De nya bestämmelserna bör därför enligt min mening så långt möjligt överensstämma med dem som gäller avgiften för år 1955.

I detta sammanhang torde jag få något beröra frågan om undantag från avgiftsplikten. I förordningen om investeringsavgift för 1955 har endast ett fåtal starkt begränsade undantag gjorts. Detta sammanhänger med att investeringsavgiften enligt sin natur måste verka generellt. Den ger inte utrymme för någon myndigheternas prövning av angelägenheten av ifrågasatta investeringar, såsom fallet är med exempelvis byggnadsregleringen, utan denna prövning skall verkställas av dem som önskar företa investeringarna. Avsikten är att åstadkomma ett uppskov med investeringar som

inte är så lönande eller eljest så angelägna att de anses böra utföras trots den ökning av kostnaden som föranledes av investeringsavgiften. Varje undantag från avgiftsplikten är ägnad att minska de investeringsbegränsande verkningarna. Motsvarande gäller om det avgiftsfria bottenbeloppet skulle höjas. Väsentligen av dessa skäl ansåg sig bevillningsutskottet böra avstyrka ett flertal motionsvis framförda förslag om ytterligare undantag från avgiftsplikten eller om befogenhet för myndighet att ge dispens från denna. Svårigheterna att genom uttryckliga lagregler eller dispensvägen åstadkomma en rimlig avvägning av de olika intressen som här kan anmäla sig är även uppenbara. Dessa skäl verkar med samma styrka oavsett om investeringsavgiften uttas under ett eller två år och bör i princip föranleda till att ytterligare undantag inte medges, även om dessa från vissa andra synpunkter kan te sig önskvärda.

Från *Sveriges segelfartygsförening*, *Föreningen Sveriges mindre varv* och *Svenska båtbyggerföreningen* har inkommit framställningar av innebörd att fiskefartyg samt fraktfartyg om mindre än 500 bruttoregister-ton skulle undantas från investeringsavgift.

Av vad nyss anförts torde framgå att undantagsbestämmelser med denna vidsträckta innebörd — de skulle bl. a. omfatta huvudparten av den mindre skeppsfarten — inte kan införas utan att rubba de förutsättningar på vilka investeringsavgiften är uppbyggd. Jag får i detta sammanhang även erinra om att i stort sett enahanda skäl för avgiftsbefrielse skulle kunna anföras i åtskilliga andra fall, bl. a. inom andra delar av kommunikationsväsendet. Jag kan följaktligen inte biträda ett så långtgående yrkande i fråga om avgiftsbefrielse.

Om än med tvekan synes det mig möjligt att överväga ett fritagande av fiskefartygen från investeringsavgift. Fiskarbefolkningen arbetar under speciella förutsättningar. Till en början hör de till den grupp av näringsutövare, vilka för sin utkomst är nödsakade att förvärva ett relativt sett mycket dyrbart arbetsredskap, i deras fall alltså fartyget med fångstredskap. Härtill kommer så den ovisshet rörande verksamhetens utfall, som i hög grad präglar denna näring. Vidare bör uppmärksammas att båtar och motorer måste kontinuerligt överses eller ersättas med hänsyn till de rent personliga risker, som är förenade med denna yrkesutövning. För investeringar i fiskefartyg kan visserligen stödlån erhållas av fiskerilånefonden, varvid frihet från investeringsavgift åtnjutes till den del kostnaden täckes av lånet. I allmänhet kan dock endast en mindre del av kostnaden finansieras med sådant lån. Återstoden — det kan förtjäna omnämnas, att en ordinär fiskebåt om 80—85 fot numera enligt uppgift kostar omkring 300 000 kronor — måste fiskarena anskaffa själva.

Med hänsyn till det anförda vill jag inte motsätta mig att här göra ett undantag. Det kan i detta sammanhang nämnas, att fiskebåtar bygges och repareras vid ett tjugutal mindre varv eller båtbyggerier, vanligen belägna i fiskelägen och andra smärre orter med små möjligheter för friställd arbetskraft att finna sysselsättning inom orten. Någon egentlig expansion

förekommer inte inom denna industri. Även med tanke härpå bör en undantagsbestämmelse av den art nu ifrågasatts väcka mindre betänkligheter. Jag förordar alltså en undantagsbestämmelse, som i princip synes böra utformas med utgångspunkt från de förutsättningar, som gäller för lån från fiskerilånefonden. Dock synes den begränsningen böra stadgas, att avgiftsbefrielsen inte skall avse fiskefartyg över 100 bruttoregister-ton. En sådan gränsdragning torde tillgodose det reguljära fiskets önskemål.

Ytterligare vill jag nämna, att från *Företagarföreningarnas förtroenderåd* under hand framförts förslag om undantagsbestämmelser i fråga om kollektiva verkstadshus. Av förut anförda skäl av principiell natur anser jag mig inte kunna biträda detta förslag.

I enlighet med det anförda bör bestämmelserna om investeringsavgift för år 1956 med nyss angivet undantag ges samma innehåll som förordningen om avgift för 1955. Reglerna om eftertaxering i 17 § bör emellertid jämkas i överensstämmelse med de nya stadgandena om eftertaxering som på grundval av propositionen nr 160/1955 införts i de permanenta skatteförfattningarna. Jag vill vidare anmärka, att bland undantagen i 1 § andra stycket Svenska spannmålsaktiebolaget bör utbytas mot Svenska lagerhusaktiebolaget, vilket enligt tidigare beslut fr. o. m. den 1 september 1955 skall överta den verksamhet i fråga om förvaltning av lagerhus och lagring av spannmål m. m., som tidigare ankommit på spannmålsbolaget.

Vidare erfordras särskilda övergångsbestämmelser.

I punkterna 2 och 3 av övergångsbestämmelserna till förordningen om investeringsavgift för år 1955 undantogs från avgiftsplikt vissa investeringar, som kunde sägas ha skett före den 16 januari 1955. Detta gäller förvärv av byggnad eller inventarier, varom kontrakt tecknats före nämnda dag, investeringar i fastighet för vilkas utförande byggnadstillstånd meddelats före den 16 januari 1955, förvärv av inventarier, som levererats dessförinnan, samt sådana arbeten som utförts före den 16 januari 1955. Dessa investeringar synes, i den mån avgiftsplikt skulle kunna ifrågakomma enligt den nu förordade förordningen, böra på motsvarande sätt undantagas.

I punkterna 1 och 4 av övergångsbestämmelserna till förordningen om investeringsavgift för år 1955 upptogs vidare vissa specialbestämmelser med avseende på avgiftspliktiga som verkställt omläggning av räkenskapsår.

Sålunda gäller enligt punkten 1, att om någon verkställt investering under räkenskapsår för vilket han år 1956 taxeras till investeringsavgift enligt bestämmelserna om sådan avgift för åren 1952 och 1953, skall dylik investering inte anses som avgiftspliktig investering enligt förordningen om investeringsavgift för år 1955. Då taxering till den nu förordade investeringsavgiften för år 1956 inte skall verkställas förrän under år 1957, synes någon övergångsbestämmelse med sådant innehåll inte erfordras beträffande den nya avgiften.

I punkten 4 stadgas, att om någon på grund av omläggning av räkenskapsår antingen inte taxerats till inkomstskatt för år 1956 eller nämnda år taxerats till dylik skatt för ett beskattningsår, som omfattar kortare tid

än tolv månader, skall taxering till investeringsavgift verkställas år 1957 eller, i förekommande fall, såväl år 1956 som år 1957, därvid bestämmelserna i förordningen skall äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande investeringar under det beskattningsår för vilket taxering sker år 1957. Bestämmelsen avser fall då en avgiftsskyldig genom omläggning av räkenskapsår kan åstadkomma antingen att det inte blir någon taxering alls år 1956 eller också att det blir taxering men för en sammanlagd kortare tidrymd än 12 månader. En dylik omläggning av räkenskapsår medför alltså taxering till investeringsavgift i stället, eller i vissa fall även, under ett följande år. I propositionen nr 36 erinrades i anslutning härtill om att, även utan omläggning av räkenskapsår, sådant fall kan förekomma att någon taxeras till investeringsavgift år 1956 för ett beskattningsår som omfattar allenast en del av kalenderåret 1955. I och för sig kunde göras gällande att man i detta liksom i det nyss antydda fallet skulle taxera till investeringsavgift jämväl ett senare år. Emellertid uttalades i propositionen, att avgörande härför närmast syntes böra vara huruvida läget under senare delen av år 1955 utvecklade sig så att det framstod som angeläget att vidhålla bestämmelsernas fulla effekt under hela detta år.

Nu angivna frågor synes med avseende på investeringsavgiften för år 1956 böra lösas efter samma principer som i förordningen om avgift för år 1955. I en övergångsbestämmelse bör i enlighet härmed stadgas, att om någon på grund av omläggning av räkenskapsår *antingen* inte taxerats till inkomstskatt år 1957 *eller* nämnda år taxerats till dylik skatt för ett beskattningsår, som omfattar kortare tid än 12 månader, *eller* åren 1956 och 1957 taxerats till dylik skatt för beskattningsår, som sammanlagt omfattar kortare tid än 24 månader, skall bestämmelserna i den nya förordningen äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande investeringar under de beskattningsår, som omfattar hela eller del av kalenderåret 1956 och för vilket taxering sker år 1958 eller 1959. På grund av stadgandena i punkt 4 av övergångsbestämmelserna till 1955 års förordning skulle taxering till investeringsavgift i vissa fall komma att ske år 1957 enligt såväl 1955 års som nu ifrågakvarande förordning. En bestämmelse av innebörd att taxering i dylikt fall endast skall ske enligt endera förordningen är därför nödvändig. Då förordningarna har i stort sett samma utformning synes lämpligast föreskriva att vad i 1955 års förordning stadgats angående förordningens tillämplighet i vissa fall vid 1957 års taxering skall upphöra att gälla. Frågan om den som, även utan omläggning av räkenskapsår, år 1957 taxeras för beskattningsår, som omfattar allenast del av kalenderåret 1956, bör taxeras till investeringsavgift jämväl ett senare år, synes böra hänskjutas till ett senare avgörande.

Såsom framgår av det föregående kommer den nu förordade investeringsavgiften för år 1956 inte att avse exempelvis inventarier i rörelse som beställas under året men levereras först efter årets utgång. Även beträffande denna avgift kommer alltså att gälla att dess investeringsbegränsande verkan upphör i viss omfattning under senare delen av året och under tiden

fram till årets utgång alltmer uttunnas. Huruvida särskilda åtgärder bör vidtagas för att låta lagstiftningen bibehålla sin fulla effekt under hela år 1956 torde få övervägas senare.

Vid uttagande under ytterligare ett år av *den särskilda investeringsavgiften för motorfordon* uppkommer ett särskilt problem beträffande avgiftsbeläggningen av begagnade fordon beroende på att avgiften för dessa fordon utgår med lägre belopp för äldre årsmodeller. Skälen för att investeringsavgiften ansågs böra omfatta såväl nya som gamla fordon har utförligt redovisats i proposition nr 36 till årets riksdag och torde icke här behöva upprepas. Jag vill endast erinra om att ett borttagande av avgiften på begagnade bilar skulle få till följd en prisstegring på dessa bilar. Då det i betydande utsträckning förekommer att vid inköp av ny bil en begagnad lämnas i utbyte eller eventuellt säljes till en tredje person, skulle det ökade värdet av den äldre bilen i många fall helt eller delvis uppväga investeringsavgiften på den nya bilen. Enligt min mening är det ekonomiska läget icke sådant att en uppmjukning av lagstiftningens investeringsbegränsande effekt nu kan anses motiverad. Jag kan alltså icke tillstyrka att de begagnade bilarna undantages från avgiftsbeläggning.

Även om sålunda i princip avgiften för de gamla fordonen tills vidare bör bibehållas, synes det erforderligt att göra viss justering i den skala efter vilken avgiften för dessa fordon beräknas. Som tidigare nämnts utlages i år full avgift för fordon av 1954 eller senare års modell. För äldre fordon reduceras avgiften efter en med 10 procent för år fallande skala, dock så att 10 procent av avgiften för nya fordon utgår icke blott för 1945 års utan även för tidigare års modeller. Vid den avgiftsbeläggning, som är avsedd att äga rum under 1956, bör full avgift uttagas för 1955 och senare års modeller. Skalan efter vilken avgift skall uttagas för äldre årsmodeller får då på motsvarande sätt ändras. För 1954 års modell blir avgiften 90 procent av avgiften för nya fordon, för 1953 års modell 80 procent o. s. v. Största reduktionen — d. v. s. intill 10 procent av avgiften för nya fordon — erhålles för 1946 och tidigare års modeller.

På samma sätt som föreslagits beträffande den allmänna investeringsavgiften synes det ur författningsteknisk synpunkt lämpligast att bestämmelserna om avgiftsbeläggningen under år 1956 meddelas i en ny författning. Förslag till förordning om särskild investeringsavgift för år 1956 har upprättats inom finansdepartementet. Utöver de ändringar, som föranletts av de av mig förordade jämkningarna i avgifterna för begagnade fordon, har det ansetts påkallat att i den nya författningen komplettera vissa av bestämmelserna, som gällt enligt 1955 års förordning. Sålunda har undantagsfallen i 3 § utökats varjämte särskilda regler meddelats för avgiftsberäkningen i fall av samäganderätt. I det följande kommer jag att i korthet redogöra för dessa ändringar och tillägg.

Enligt 1955 års förordning utgår icke investeringsavgift vid äganderättsövergång genom arv eller testamente. Då även förvärv genom bodelning

synes böra undantagas från avgiftsplikt har bland de familjerättsliga fång-
en i 3 § upptagits jämväl dylikt förvärv.

Om en bilhandlare som dellikvid vid försäljning av en ny bil eller av
annan anledning för avsalu övertagit en begagnad, i bilregistret upptagen bil,
har han enligt hittills gällande regler kunnat vinna avgiftsbefrielse för sitt
förvärv genom att låta överföra fordonet till reservregistret. I det inom
finansdepartementet utarbetade förslaget har intagits ett stadgande, under
3 § c), som avser att utvidga bilhandlares möjlighet att vinna avgiftsbefriel-
se i dylika fall. Den föreslagna bestämmelsen innebär, att en bilhandlare
skall vara befriad från avgift om han försäljer den av honom förvärvade
gamla bilen inom tre veckor och den nye ägaren omedelbart gör anmälan
om sitt förvärv. Reservregistrering av fordonet uppställs sålunda icke som
villkor för avgiftsbefrielse. Under treveckorsperioden är trafikförsäkrings-
ansvaret täckt av den gamle ägarens försäkring. Avyttras icke bytesbilen
inom tre veckor från förvärvet, har bilhandlaren att förfara såsom hit-
tills, d. v. s. att i slutet av treveckorsperioden låta överföra bilen till bil-
reservregistret. Godtages de föreslagna bestämmelserna uppnås en avsevärd
lättnad såväl för bilhandeln som för bilregistren och bilbesiktningsmännen.

I 3 § i det upprättade förslaget, under punkten f), har införts en bestäm-
melse om att avgift ej skall utgå, därest ansökan avser upptagande i bil-
register av ett i utlandet registrerat fordon, som den 31 januari 1955 —
den avgörande tidpunkten för avgiftsskyldighet enligt 1955 års förordning
— fanns intaget i vederbörande utländska register och därefter icke bytt
ägare eller också äges av någon som genom arv, testamente eller bodelning
fått fordonet efter den som den 31 januari 1955 fanns antecknad som for-
donets ägare. Länsstyrelserna torde regelmässigt — med analogitillämpning
av bestämmelsen i nuvarande 3 § c) — ha medgivit avgiftsbefrielse i dessa
fall. Till undanröjande av all tveksamhet har det emellertid ansetts lämp-
ligt att i författningen införa uttryckligt stadgande i ämnet.

I 1955 års förordning saknas bestämmelse om hur avgiften skall beräk-
nas i sådana fall, där ett fordon äges av två eller flera personer. Under för-
utsättning att samäganderättsförhållandet kommit till uttryck i form av
registeranteckning bör avgiften utgå med ett i förhållande till äganderätts-
andelens storlek reducerat belopp. Föreskrift härom har intagits under en
ny punkt, betecknad 4, till 5 § i det inom finansdepartementet utarbetade
författningsförslaget. Motsvarande bestämmelse för det fall då fordonsägare
överlåter viss del av sin äganderätt till fordonet har däremot till följd av de
möjligheter till kringgående, som därigenom skulle uppkomma, icke ansetts
böra meddelas.

Några särskilda bestämmelser om avgiftsbeläggningen i sådana fall, då
ett nyregistrerat fordon efter reklamation återlämnats och ett annat i enlig-
het med lämnad garantiutfästelse erhållits i stället, har icke meddelats i
1955 års förordning. Enligt vad jag erfarit har hos länsstyrelserna i fråga om
fabriksnya fordon utbildats den praxis att i de klara reklamationsfallen en-
dast ett förvärv ansetts föreligga och sålunda endast en avgiftsbeläggning

ägt rum. Vid bedömandet av huruvida ett dylikt reklimationsfall skall anses föreligga, har bland annat uppställts krav på att det första fordonet levererats till köparen inom en tid av högst tre månader före ingivandet av registreringsansökningen för ersättningsfordonet samt inom samma tid till säljaren återställts på grund av fabrikationsfel av väsentlig betydelse. Vidare har fordrats att ersättningsfordonet varit av samma fabrikat, typ och årsmodell som det återställda fordonet. En förutsättning har därjämte varit att det återställda fordonet senast i samband med ansökningens ingivande avförts ur registret samt att särskild gottgörelse för ersättningsfordonets tillhandahållande icke lämnats eller avtalats. Här angivna praxis har varit begränsad till att omfatta allenast reklimationsfall inom den yrkesmässiga bilhandeln. Mot en sådan praxis synes intet vara att erinra och det torde ur olika synpunkter vara lämpligt att det nuvarande systemet med en mera fri prövning av reklimationsfallen bibehålles även i fortsättningen.

I samband med behandlingen i våras av det då framlagda förslaget om investeringsavgift för år 1955 avslag riksdagen, såsom redan antytts i samband med behandlingen av den allmänna investeringsavgiften, motionsvis framställda yrkanden om att Kungl. Maj:t skulle bemyndigas medgiva dispens från tillämpningen av avgiftsbestämmelserna. I sitt av riksdagen godkända betänkande hade bevillningsutskottet bland annat uttalat, att dispens från generellt utformade bestämmelser innebar i viss mån ett överflyttande av beskattningsrätten på den dispensprövande myndigheten. Med hänsyn härtill borde en dispensregel tillgripas endast i mycket tvingande fall. Det låg i sakens natur, framhöll utskottet vidare, att direktiven för dispensprövningen blott kunde allmänt utformas. Därigenom förlorade lagstiftningen i exakthet. Erfarenheterna från tidigare dispensanordningar visade, att den enskilde ofta hade en påtaglig benägenhet att bedöma just sitt fall som ett sådant då dispens borde meddelas. Antalet dispensansökningar måste därför förutsättas bli mycket stort. Slutligen underströk utskottet att avgiftsbeläggningen borde verka generellt, såsom en allmän kostnadsfördyring på motorfordon. Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställde utskottet om avslag å de framställda yrkandena, vilket, såsom nyss nämnts, också blev riksdagens beslut.

De synpunkter, som låg till grund för riksdagens ställningstagande i våras, talar även nu mot att en allmän dispensregel införes i författningen. Erfarenheterna från tillämpningen av 1955 års bestämmelser har emellertid visat att i vissa alldeles speciella fall omständigheterna kan vara sådana att ett uttagande av investeringsavgift inte kan anses stå i god överensstämmelse med lagstiftningens grunder. Jag åsyftar här främst de fall, då ett fordonsförvärv visserligen föreligger i formell mening, men där den nye ägaren redan kort tid efter förvärvet icke vidare kan disponera fordonet. Avtalet om förvärvet har t. ex. hävts eller återgått på grund av förhållanden varöver den nye ägaren icke kunnat råda. För att möjliggöra ett eftergivande av investeringsavgiften i dessa och liknande fall har i det nu utarbetade förslaget intagits en bestämmelse, som ger Kungl. Maj:t rätt att medgiva av-

giftsbefrielse, där det skulle strida mot grunderna för förordningen att uttaga avgift. Då investeringsavgiften är avsedd att vara en del av priset, som en köpare sålunda har att på förhand kalkylera med, är det givetvis inte i och för sig tillräckligt för medgivande av dispens, att vederbörande kan åberopa sociala eller ekonomiska skäl för en avgiftsbefrielse. Det bör uppställas krav på att någon omständighet, som den nye ägaren icke rimligen kan ha räknat med, skall ha inträffat. Med dessa begränsningar torde man icke behöva befara att ett dispensförfarande skall medföra icke önskvärda ojämnheter i avgiftsbeläggningsen.

Det nu framlagda förslaget avser i princip förvärv av fordon under år 1956. Liksom skett enligt 1955 års förordning bör emellertid skyldigheten att erlægga avgift anknytas till tidpunkten, då ansökan om registrering eller anmälan om äganderättsbyte inkommit till länsstyrelsen. Avgiftsskyldighet skall enligt de nya bestämmelserna föreligga om ansökan eller anmälan inkommit efter den 31 december 1955 men före utgången av år 1956. I vissa fall kan det uppenbarligen inträffa att en ansökan eller anmälan som inkommer 1956 rätteligen borde ha verkställts under 1955. I dessa fall skall frågan om avgiftsskyldighet prövas enligt 1955 års förordning. Av egentlig betydelse blir detta endast i fråga om äldre fordon, där ju en viss nedsättning av avgiften föreslagits. Övergångsbestämmelsen till den nya förordningen har utformats i enlighet med det nu sagda.

Investeringsavgifternas syfte är, såsom framgår av det föregående, att begränsa investeringarna. Liksom fallet är med investeringsavgifterna för år 1955, blir det emellertid en konsekvens av avgiftsbeläggningsen att staten tillföres vissa inkomster. Beträffande den allmänna investeringsavgiften för år 1955 har antagits, att omkring 75 miljoner kronor skulle inflyta. Då taxering till denna avgift äger rum först år 1956, föreligger ännu inte några närmare upplysningar om de inkomster som härvidlag kan påräknas. Även i fråga om den nu förordade allmänna investeringsavgiften för år 1956 torde kunna antagas att den kommer att uppgå till ca 75 miljoner kronor.

I särskild investeringsavgift för motorfordon har, som tidigare nämnts, t. o. m. augusti 1955 uppburits ungefär 93 miljoner kronor. Med ledning härav torde kunna antagas att den av mig förordade särskilda investeringsavgiften för år 1956 kommer att medföra ett inkomstillskott om ca 130 miljoner kronor.

IV. Departementschefens hemställan

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning om investeringsavgift för år 1956; samt*
- 2) *förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1956 (särskild investeringsavgift).*

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Resare